

NOTAT

Folketingets Uddannelsesudvalg

17-04-2005

J.nr. 527-513512

Elisabeth Lenzing

Tel. 35298217

Internet:el@arf.dk

Fremtidig finansiering på specialundervisningsområdet (folkeskoleloven og lov om specialundervisning af voksne)

På mødet den 29-03-2005 mellem Folketingets Uddannelsesudvalg og Amtsrådsforeningens formandskab drøftedes bl.a. finansieringen af de fremtidige generelle administrative funktioner på det regionale specialundervisningsområde.

Problemet er, om taksterne for de regionale specialundervisningstilbud (både undervisning og specialrådgivning) belastes med udgifter, der ikke vedrører det konkrete tilbud, eventuelt med den konsekvens, at kommunerne undlader at bruge specialtilbuddene, fordi de er for dyre i sammenligning med andre tilbud.. Det indebærer dels problemer for den enkelte borger med et specialundervisningsbehov og dels den risiko, at tilbudene over tid bortfalder, fordi de efterspørges for lidt.

Udgangspunktet er, at kommunerne fremover har det fulde finansieringsansvar for hele specialundervisningsområdet både i relation til børn og unge og i relation til voksne. Undervisningsministeren fastsætter nærmere om betalingsprincipperne i en bekendtgørelse.

For så vidt angår *de lands- og landsdelsdækkende institutioner* lægges der i bemærkningerne op til en kommunal takstbetaling reduceret med en objektiv betaling fra kommunerne (altså betaling, der ikke afhænger af konkret brug, men f.eks. af folketal), ”som (ifølge lovforslaget) beregnes på en sådan måde, at taksten ikke bliver så høj, at den afholder kommunerne fra at bruge tilbuddet. Taksten må på den anden side heller ikke blive så lav, at tilbuddet udnyttes i et for stort og uhensigtsmæssigt omfang.”

For *de regionale undervisningsinstitutioner* (kommunikationscentre) for personer med tale-, høre- og synsvanskeligheder gælder efter lovforslagets bemærkninger som udgangspunkt en kommunal takstbetaling, ”der (ifølge lovforslaget) fastsættes på baggrund af den samlede udgift, som regionen vil have for typen af tilbud i forhold til rammeaftalen med kommunerne. .... Taksten skal blandt andet dække driftsomkostninger for den samlede kapacitet i regionens tilbud, herunder også udgifter i forbindelse med ubenyttet kapacitet, specielle driftsomkostninger i tilknytning til den enkelte institution, udviklingsomkostninger, administrationsudgifter samt anlægsudgifter.”

Det fremgår ikke af bemærkningerne til lovforslagene om specialundervisning (i modsætning til lovbemærkningerne på socialområdet) i hvilket omfang, der påregnes fastsat særskilt takst for forskellige specialrådgivningsydelser. En sådan afklaring er nødvendig. Undervisningstaksterne kan ikke med rimelighed belastes med udgifterne i relation til rådgivningsydelserne. På den anden side er det nødvendigt (og også forudsat i bemærkningerne), at både kommunerne og VISO kan trække på regionale specialrådgivnings- og vidensydelser.

For så vidt angår *de lands- og landsdelsdækkende undervisningsinstitutioner* vil det (via den objektive finansiering) principielt være muligt at finde et takstniveau, der ikke virker som skæv økonomisk motivation, når kommunerne i de konkrete sager skal vælge mellem egne eller private tilbud på den ene side og regionale tilbud på den anden side. Udgifter der ikke vedrører de konkrete ydelser kan lægges ind som en del af de objektivt finansierede udgifter.

For så vidt angår *kommunikationscentrene* er der derimod tale om en skæv økonomisk motivation. De regionale takster risikerer at blive belastet med udgiftstyper, der ikke belaster eksempelvis de private tilbud. Der er endnu et ret begrænset antal private tilbud på området, men der tegner sig en mulig udvikling, f.eks. at private firmaer (i større omfang) går ind på markedet for specialrådgivningsydelser.

Der bør derfor tilstræbes sammenlignelige priser for sammenlignelige ydelser. Det vil være i overensstemmelse med målsætningen i lovforslagets bemærkninger om, at de nærmere principper for betalingen for kommunernes anvendelse af de regionale undervisningstilbud mv. fastsættes efter drøftelser mellem de kommunale og regionale parter og ko-

ordineres med det sociale område, hvor der også tilstræbes sammenlignelige priser for sammenlignelige ydelser.

Side 3

Sammenlignelige priser for sammenlignelige ydelser forudsætter, at bl.a. følgende udgifter holdes ude af taksterne:

- Bearbejdning af kommunernes årlige redegørelser, udarbejdelse af forslag til rammeaftale, indgåelse af og opfølgning på årlige rammeaftaler.
- Koordinering og tilpasning af kapacitet og sammensætning af undervisningstilbud på tværs af regionerne.
- Bidrag til det regionale udviklingsråds arbejde, herunder den årlige redegørelse til Undervisningsministeriet.

For at sikre den nødvendige sammenhæng og udvikling i de tilbud, regionerne driver, må regionerne have kapacitet til at indgå i et kvalificeret samarbejde med kommunerne i regionen. Det være sig både på det faglige, indholdsmæssige plan, og i forhold til det økonomisk-administrative og planlægningsmæssige. Dette behov understreges f.eks. af, at lovgivningen holder den mulighed åben, at kommunerne henlægger visitations- og optagelseskompetence på voksenområdet til regionen.

Amtsrådsforeningen har i forbindelse med drøftelserne af lovforslagenes økonomiske konsekvenser (DUT-forhandlingerne) bedt om amternes vurdering af behovet for personaleressourcer i regionerne til at løse de opgaver, der vil være forbundet med regionernes udviklings-, koordinerings og driftsopgaver på specialundervisningsområdet. På baggrund af de modtagne oplysninger er skønnet et bemandingsbehov på min. 2 ½ årsværk (faglige og AC) pr. region til varetagelse af de indholdsmæssige udviklings-, koordinerings-, tilsyns- og planlægningsopgaver. Hertil vil der være et behov for administrativ bistand og ledelse.

Undervisningsministeriet har indtil spillet ud med et bloktilskud på 2 mio. kr. årligt på landsplan til dækning af regionernes særlige administrative opgaver på området. Amtsrådsforeningen er ikke enig i dette udspil.

Der er ikke på specialundervisningsområdet samme hensyn som på socialområdet til akutsager og et heraf følgende beredskabsbehov, men man kan dog med rette drøfte, om generelle udviklingsopgaver af nye tilbud og metoder bør finansieres via kommunale takster i relation til de enkelte tilbud, eller om der bør afsættes en grundfinansiering også i relation til

kommunikationscentrene (og specialskolerne i det omfang, disse fremover drives af regionerne). I relation til de lands- og landsdelsdækkende institutioner kan dette som nævnt tidligere eventuelt dækkes via den planlagte delvise objektive finansiering.

Mulige modeller til finansiering af regionernes specialundervisningsområde

Som minimum skal der afsættes *et mere dækkende bloktilskudsbeløb* til regionerne til særlige administrative opgaver mv.

Amtsrådsforeningen foreslår imidlertid, at udgifterne i relation til specialundervisning – ud over dem, der naturligt indgår i taksterne - i stedet finansieres af *et kommunalt grundbidrag pr. indbygger* på samme måde, som der er fastlagt kommunale grundbidrag pr. indbygger til finansiering af regionernes udgifter på sundhedsområdet og vedrørende regional udvikling.

Amtsrådsforeningen har også over for Folketingets Socialudvalg foreslået en sådan model på det amtslige socialområde.

Det vil kunne være hensigtsmæssigt, såfremt der fastsættes et samlet grundbidrag for social- og specialundervisningsområdet, bl.a. fordi der er et betydeligt institutionsmæssigt sammenfald mellem de to områder. Dette er ret sædvanligt, at en lands- og landsdelsdækkende institution leverer ydelser efter såvel lov om social service som efter specialundervisningslovgivningen, og at ydelserne leveres integreret i hinanden.

Grundbidraget fastlægges med et udgangspunkt i lovgivningen, og det fremgår tillige af lovgivningen, at bidragets størrelse skal indgå i de årlige forhandlinger om rammeaftalen. Dermed indgår finansieringen i den samlede planlægning og opgavefordeling mellem regionen og kommunerne i regionen.

Amtsrådsforeningens notat af 11-04-2005 om finansieringsmodeller for regionerne på socialområdet fra 2007, der er fremsendt til Folketingets Socialudvalg, **vedlægges.**